

บทประพันธ์เพลง “อู” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา :
การผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีไทย-เกาหลี
MUSIC COMPOSITION “WOO” FOR STRING ORCHESTRA:
THAI-KOREAN MUSIC CULTURAL HYBRIDITY

อรอุษา หนองตรุด* ONUSA NONGTRUD*

บทคัดย่อ

บทประพันธ์เพลง “อู” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา ประพันธ์ขึ้นในรูปแบบดนตรีร่วมสมัยที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีไทย-เกาหลีที่แสดงอัตลักษณ์เฉพาะ เพื่อแสดงในคอนเสิร์ต การสถาปนาความสัมพันธ์ครบรอบ 60 ปี ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี บทประพันธ์นำเสนอการประยุกต์และเทียบเคียงเทคนิคกลวิธีของทั้งสองวัฒนธรรมดนตรี โดยมีการผสมผสานเทคนิคการบรรเลงแบบดั้งเดิมและเทคนิคการบรรเลงพิเศษ รวมถึงมีการใช้องค์ประกอบของดนตรีเกาหลีอย่างบันไดเสียงอูคองซังกักกิ บทเพลงอารีริง ชังตันหรือรูปแบบจังหวะเกาหลี และสีสันเสียงของเครื่องดนตรี เป็นวัตถุดิบในการประพันธ์

คำสำคัญ : วงสตริงออร์เคสตรา/ การผสมผสานวัฒนธรรมดนตรี/ ไทย-เกาหลี

*อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, onusa.non@gmail.com.

*Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University, onusa.non@gmail.com.

Abstract

Music composition “Woo” for String Orchestra composed in contemporary classical music style, hybrid Thai-Korean music cultural elements. This composition was created to perform in “The 60th Anniversary Concert in Thai Cultural Diplomacy in Korea”, to celebrate the Korea-Thailand sixtieth anniversary of the diplomatic relations. The piece applied and explored performance technique of both Thai and Korean music culture. Compositional ideas on the basis of the Korean traditional scale-Woo Gung Sang Gak Shi, Korean folk song - Arirang, Korean rhythmic pattern – Changdan, and timbre.

Keywords: String Orchestra/ Music Cultural Hybridity/ Thai-Korean

บทนำ

ประเทศเกาหลีใต้มีนโยบายและยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนงานทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาคนและประเทศอย่างชัดเจนมาตั้งแต่ต้นนโยบายทางด้านวัฒนธรรมของปี ค.ศ.1945–1980 ที่มุ่งส่งเสริมทางศิลปะทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัย และส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างคนและพัฒนาประเทศ พร้อมกับการวางแผนนโยบายแผนงานทางวัฒนธรรมระยะยาว 10 ปี จนประสบความสำเร็จในงานวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัดในหลากหลายสาขา ความสำเร็จในการขับเคลื่อนความมั่งคั่งผ่านทางสินค้าทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ทั้งในด้านดนตรี ศิลปะ ภาพยนตร์ อาหาร เครื่องแต่งกาย และสื่อบันเทิงต่าง ๆ¹ ทั้งนี้ความเจริญเหล่านั้นดำเนินอยู่บนข้อจำกัดด้านทรัพยากร หากแต่ยังสร้างบุคลากรของประเทศที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เคารพกฎระเบียบการส่งเสริมเศรษฐกิจวัฒนธรรมของประเทศเกาหลีใต้ด้วยการสร้างสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อทำนุบำรุงวัฒนธรรมประจำชาติ เกิดเป็นองค์การมหาชน ศูนย์วิจัยทางวัฒนธรรม และสถาบันการศึกษาเทคโนโลยีทางวัฒนธรรมนั้นส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางวัฒนธรรม

ภายใต้ความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ประเทศเกาหลีใต้ยังคงรักษาขนบดนตรีดั้งเดิมไว้อย่างมั่นคงเข้มแข็ง ในขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาด้านดนตรีสมัยใหม่คู่ขนานกันไป ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านองค์ความรู้ที่มีแนวทางที่ชัดเจน มีการวางแผนการทำงานไว้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยมีนโยบายที่เน้นพัฒนาพลเมืองให้คิดค้นนวัตกรรมสร้างสรรค์ใหม่ ๆ วางระบบการศึกษาให้คนมีศักยภาพที่หลากหลาย ยอมรับในความแตกต่างทางความคิด ทั้งยังมีกฎหมาย นโยบาย ระบบสาธารณูปโภคที่พร้อมสนับสนุนทักษะความคิดของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการดนตรี ถือได้ว่าประเทศเกาหลีใต้เป็นหนึ่งในเอเชียที่มีการพัฒนาด้านดนตรีอย่างก้าวหน้าและทันสมัย

สิ่งที่น่าสนใจคือ ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนผ่านท่ามกลางยุคสมัยของการฟื้นฟูประเทศในช่วงกว่าครึ่งศตวรรษ กลายเป็นบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อวงการดนตรีร่วมสมัยของประเทศเกาหลีในปัจจุบัน ที่มีได้ปิดกั้นโลกทัศน์ของผู้คน แต่กลับสร้างสรรค์ดนตรีในฐานะสื่อวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างความเข้าใจใหม่ของการพัฒนาคนและสังคมผ่านเพลงและดนตรีร่วมสมัยในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลาย ประเทศเกาหลีใต้มีการปรับปรนทางวัฒนธรรม (Assimilation) โดยการจัดวางของเก่าและของใหม่ได้อย่างเหมาะสม จนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางกายภาพและจินตภาพที่โดดเด่น ที่สามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ผ่านทางดนตรีร่วมสมัยที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

หนึ่งในงานวัฒนธรรมสร้างสรรค์คือด้านดนตรีร่วมสมัยของประเทศเกาหลีใต้ที่กลายเป็น “สื่อวัฒนธรรม” ที่มีอิทธิพลต่อคนในประเทศทั้งในกลุ่มประเทศอาเซียนและภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ทั้งนี้ ตลอดช่วงศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมามีผลงานประพันธ์เพลงร่วมสมัยมากมายถูกสร้างสรรค์ขึ้นหลากหลายรูปแบบ มีความแตกต่างกันทั้งหลักการและกลวิธีเทคนิคการประพันธ์ โดยมีวิธีการประพันธ์ที่แยกย่อยด้วยวิธีการสอดแทรกปรัชญาแนวคิดผ่านบทประพันธ์เพลงเหล่านั้น ซึ่งประเทศเกาหลีใต้มีบทประพันธ์เพลงที่ปรากฏลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจน บทประพันธ์เพลงมากมายที่สร้างสรรค์ขึ้นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและปรัชญาเกาหลี ผสมผสานกับแนวคิดและเทคนิคดนตรีตะวันตก ส่วนใหญ่ประพันธ์ขึ้นโดยนักประพันธ์ชาวเกาหลี บทประพันธ์เหล่านั้นแสดงออกถึงตัวตนและเอกลักษณ์เฉพาะที่ชัดเจน ยึดหลักของลัทธิเต๋า (Taoism) ที่มีแนวคิดความเชื่อเรื่องธรรมชาติที่เป็นคู่ตรงข้ามหรือที่เรียกว่า หยินหยาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาของดนตรีเกาหลีในตัวของบทประพันธ์เอง การสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยของประเทศเกาหลีใต้ได้รับการพัฒนาและเป็นแบบอย่างสำหรับการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงในวงวิชาการด้านดนตรีร่วมสมัยในปัจจุบัน ไม่

1. “บทเรียนจากความสำเร็จของกระแสนิยมวัฒนธรรมเกาหลี,” ปิติ ศรีแสงนาม, บันทึกข้อมูลเมื่อ 29 มีนาคม 2563, <https://www.chula.ac.th/cuin-side/6930/>.

ว่าจะเป็นหลักคิด แนวทาง กลวิธีการประพันธ์ตลอดจนบริบทและปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อนักประพันธ์ และเรื่องราวแห่งยุคสมัยที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อบทประพันธ์เพลง ซึ่งที่ผ่านมามีความพยายามค้นคว้าศึกษาเพื่อนำมาสู่การประพันธ์เพลงหรือดนตรีร่วมสมัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บทประพันธ์เพลง คอนแชร์โตสำหรับฟลูตและวงออร์เคสตราขนาดเล็ก (Concerto for Flute and Small Orchestra) ประพันธ์โดยอิซัง ยุน (Isang Yun, ค.ศ. 1917-1995) บทประพันธ์เพลง Man-Nam I สำหรับคลาริเน็ตและสตริงทรีโอ ประพันธ์โดย Younghi Pagh-Paan บทประพันธ์ Dancing Sanjo II สำหรับคากึม (Kayagum) เชลโล (Cello) และเปียโน (Piano) ประพันธ์โดยอิมจุนฮี (Lim June Hee) โดยบทประพันธ์ข้างต้นนั้นเป็นต้นแบบในการพัฒนาบทประพันธ์ที่ผสมผสานความเก่าและใหม่อย่างมีเอกลักษณ์โดดเด่นและน่าสนใจ ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาซึ่งอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมไว้อย่างเข้มแข็ง

บทประพันธ์เพลง “อู” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา (“Woo” for String Orchestra) เป็นบทประพันธ์ดนตรีที่เชื่อมโยงสองวัฒนธรรม (ไทย เกาหลี) โดยการประยุกต์และผสมผสานทั้งสองวัฒนธรรมดนตรีให้เข้ากับเทคนิคการประพันธ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อสื่อถึงความรักความสัมพันธ์อันดีและมิตรไมตรีที่มีให้ระหว่างกันของทั้งสองประเทศ ถูกนำออกแสดงเป็นครั้งแรก ภายใต้การแสดงคอนเสิร์ต “The 60th Anniversary Concert in Thai Cultural Diplomacy in Korea” จัดขึ้นเนื่องในโอกาสครบรอบ 60 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ด้วยความร่วมมือของกระทรวงการต่างประเทศแห่งสาธารณรัฐเกาหลี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกองดุริยางค์ทหารเรือ โดยผู้ประพันธ์ได้รับเกียรติให้ประพันธ์บทเพลงสำหรับวงสตริงออร์เคสตราบทใหม่ ที่มีเนื้อหาแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีของทั้งสองประเทศ เพื่อแสดงออกถึงความร่วมมือทางดนตรีของทั้งนักประพันธ์และนักดนตรีชาวไทยและชาวเกาหลีใต้ ในนาม คาริส สตริงออร์เคสตรา (Karis String Orchestra) ภายใต้การอำนวยเพลงของวาทยากรชาวไทย

นวัตกรรมการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีไทย-เกาหลี

วัฒนธรรมดนตรีไทยมีอัตลักษณ์ด้านระบบเสียง จังหวะหน้าทับ รูปแบบจังหวะฉิ่ง การแปรทำนอง ทาบ บรรเลงของแต่ละแนวเครื่องดนตรีเสียงของเครื่องดนตรี เทคนิคการบรรเลงการเอื้อน ให้ความสำคัญกับทำนองและเสียงประสานในแนวนอน (Linear) ที่ให้ความสำคัญกับโน้ตสำคัญ 5 เสียงหรือบันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ฯลฯ พัฒนาการของดนตรีไทยที่มีการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเกิดขึ้นในช่วงรัชกาลที่ 4 ต่อเนื่องรัชกาลที่ 5² เรื่อยมาจนยุคร่วมสมัยที่นักประพันธ์ได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบของดนตรีไทย โดยการใช้ผสมผสานเข้ากับเทคนิควิธีการประพันธ์ดนตรีตะวันตก อันสะท้อนให้เห็นจากวัตถุดิบที่ใช้ในการประพันธ์ดนตรี

สำหรับดนตรีประจำชาติเกาหลีนั้นมโนทัศน์ประกอบหลัก คือ จังหวะ (Rhythm) ทำนอง (Melody) การประดับโน้ต (Ornamentation) เครื่องดนตรี (Instrument) และสังคีตลักษณ์ (Form) อันมีความสัมพันธ์โดยตรงจากปรัชญาตะวันออกและวัฒนธรรมภาษาเกาหลีดนตรีประจำชาติเกาหลีมีความยืดหยุ่นที่ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการแสดง ทั้งด้านการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) การแปรทำนอง (Variation) การด้นสด (Improvisation)³ เอกลักษณ์ความโดดเด่นของดนตรีเกาหลีเป็นแรงบันดาลใจให้นักประพันธ์สร้างสรรค์บทประพันธ์ที่ผสมผสานระหว่างดนตรีเกาหลีและดนตรีตะวันตก ทั้งในรูปแบบของการสร้างเสียงแบบตะวันตกด้วยการบรรเลงเครื่องดนตรี ประจำชาติเกาหลีแบบเทคนิควิธีดนตรีตะวันตก การใช้องค์ประกอบดนตรีเกาหลีสร้างสรรค์บทประพันธ์ในรูปแบบดนตรีตะวันตกโดยใช้เครื่องดนตรีตะวันตก หรือผสมผสานทั้งเครื่องดนตรีตะวันตกและเครื่องดนตรีเกาหลี

2. กานต์ สุริยาศิน และณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร, “บทประพันธ์เพลงดุสึนิพนธ์ : ประสานดุริยางค์สำเนียง สำหรับวงดุริยางค์เครื่อง ลม,” *วารสารดนตรีรังสิต* ปีที่ 14, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562): 18.

3. Joo Won Kim, “The Development of Contemporary Korean Music with Emphasis on Work of Isang Yun” (D.M.A. diss., The Ohio State University, 2011), 14.

วัฒนธรรมดนตรีของทั้งไทยและเกาหลีมีแนวคิดที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นมนุษย์กับธรรมชาติ มีเสียงและรูปแบบจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ที่แม้ว่าจะมีความคล้ายคลึงกันแต่ยังคงมีสำเนียงดนตรีบางอย่างที่แสดงอัตลักษณ์เช่นเดียวกับวัฒนธรรมภาษา ดังกล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา มีการใช้สำเนียงดนตรีประจำชาติมาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์เพื่อสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ความแตกต่าง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจและความรักต่อประเทศไทย ซึ่งเป็นแผ่นดินเกิด และประเทศเกาหลีใต้ที่เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญในการประพันธ์ โดยอาศัยองค์ความรู้ด้านการประพันธ์เพลงร่วมสมัยของเกาหลีผสมผสานกับการประพันธ์แบบตะวันตกสำหรับวงดุริยางค์เครื่องสายขนาดกลาง ผลงานการสร้างสรรค์บทประพันธ์บทนี้อาจเป็นต้นแบบของการสร้างสรรค์ การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการของศาสตร์ต่าง ๆ นำมาซึ่งการรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง อันเกิดเป็นความเข้าใจกันและกันระหว่างวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นการส่งต่อองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อต่อยอดสำหรับนักประพันธ์รุ่นใหม่ต่อไป

แนวคิดและเทคนิคการประพันธ์เพลง

1. ชื่อบทประพันธ์

ชื่อของบทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา มีการใช้ชื่อบทประพันธ์ให้มีความสอดคล้องกับทั้งวัตถุประสงค์ของบทประพันธ์และวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการประพันธ์นี้ โดยตั้งขึ้นจากคำว่า “父” ซึ่งมีการเขียนตัวอักษรคล้ายรูปมือที่จับกันซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาจีน อ่านว่า “yoo”⁴หรือเขียนด้วยภาษาเกาหลีว่า “우” แสดงถึงบุคคลที่มีความแบ่งปันต่อกัน หรือมีนัยหมายความถึง “เพื่อน” ที่มีความตั้งใจร่วมกัน เพื่อแสดงถึงมิตรภาพอันดีระหว่างประเทศไทยและเกาหลี นอกจากนี้แล้วชื่อบทประพันธ์ยังให้ความหมายและมีชื่อพ้องเสียงกับบันไดเสียงดั้งเดิมของเกาหลีที่ได้รับอิทธิพลจากดนตรีของประเทศจีนเรียกว่า กุงซังกักชีอู (Gung Sang Gak Shi Woo) โดยบันไดเสียงประเภทนี้สามารถเปลี่ยนตำแหน่งของโน้ตตัวแรกทำให้ชื่อของบันไดเสียงเปลี่ยนไปตามโน้ตตัวแรกผู้ประพันธ์เลือกใช้บันไดเสียงอูคองซังกักชี ที่เกิดจากการเปลี่ยนตำแหน่งของโน้ตลำดับสุดท้ายเป็นกลุ่มเสียงสำคัญ ควบคู่กับบันไดเสียงอื่นเพื่อความสมดุลทางสุนทรียะ

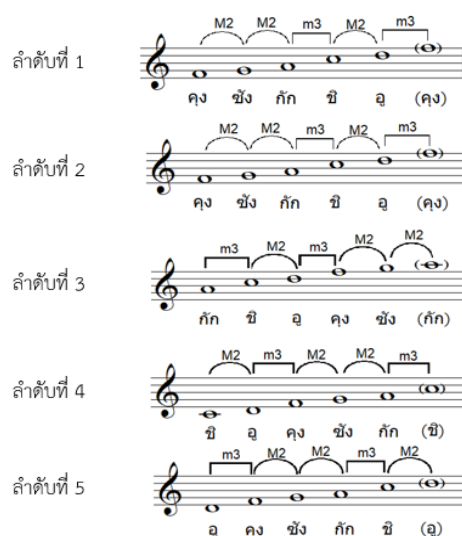
2. วัฒนธรรมดนตรีเกาหลี (Korean Music Culture)

บทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา นำเสนอการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีของทั้งไทยและเกาหลีด้วยวิธีการประพันธ์แบบดนตรีร่วมสมัย ที่สามารถนำเสนอความรู้สึกลึกถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศ ด้วยการนำเอาองค์ประกอบของทั้งสองวัฒนธรรมดนตรีมาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์ สร้างให้เกิดความน่าสนใจด้วยวิธีการที่บ่งบอกตัวตนและเอกลักษณ์เฉพาะของผู้ประพันธ์

1) กลุ่มโน้ตหรือบันไดเสียงเกาหลี

ผู้ประพันธ์เลือกใช้บันไดเสียงอูคองซังกักชี ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานของบันไดเสียงอูคองซังกักชี ประกอบด้วยกลุ่มโน้ต 5 เสียงเป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาบทประพันธ์ซึ่งเทียบได้กับบันไดเสียงเพนทาโทนิคในดนตรีตะวันตก หากแต่ความพิเศษของบันไดเสียงชนิดนี้นั้น สามารถหมุนเวียนศูนย์กลางเสียงโดยเปลี่ยนไปตามโน้ตตัวแรกของบันไดเสียงตามลำดับได้ 5 บันไดเสียง ดังนี้

4. “Chinese culture and Chinese characters,” Kyobo Bookstore, Accessed in April 14, 2020, <https://terms.naver.com/list.nhn?cid=51213&categoryId=51213/>.

ตัวอย่างที่ 1 บันไดเสียงคุงชังกักชีอุ ในลำดับต่าง ๆ
ที่มา : ผู้ประพันธ์เพลง

ในตัวอย่างที่ 1 แสดงการจัดเรียงลำดับโน้ตในแต่ละบันไดเสียง โดยการสลับตำแหน่งโน้ตบนบันไดเสียงคุงชังกักชีอุในลำดับต่าง ๆ ทั้งนี้หากพิจารณาการจัดเรียงโน้ตในรูปแบบบันไดเสียง ที่มีการซ้ำโน้ตตัวแรกในตำแหน่งสุดท้ายของบันไดเสียงนั้น ๆ (Octave) ซึ่งมีการจัดเรียงโน้ตแบบบันไดเสียงเพนทาโทนิคประเภทที่ไม่มีครึ่งเสียง (Anhemitonic Pentatonic Scale) จะพบว่า ระยะห่างของแต่ละโน้ตในบันไดเสียงคุงชังกักชีอุในลำดับชั้นต่าง ๆ มีจำนวนและชนิดของคู่เสียงที่เหมือนกัน คือ ประกอบด้วยคู่ 2 เมเจอร์ (Major 2nd) จำนวน 3 คู่ และคู่ 3 ไมเนอร์ (Minor 3rd) จำนวน 2 คู่เท่ากัน ซึ่งถือเป็นความพิเศษของบันไดเสียงคุงชังกักชีอุ ที่สร้างสีสันจากระยะห่างระหว่างโน้ตแต่ละตัวในบันไดเสียงในลำดับต่าง ๆ ซึ่งในบทประพันธ์นี้ ผู้ประพันธ์เลือกใช้บันไดเสียงลำดับที่ 5 อุคุงชังกักชี เป็นศูนย์กลางเสียงหลักในบทประพันธ์

2) ทำนองเพลงเกาหลี

นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคการคัดทำนอง (Quotation) จากเพลงอารีรัง (Arirang) บทเพลงร้องพื้นเมืองของประเทศเกาหลีใต้ ทั้งนี้ เพลงอารีรังมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะของดนตรี เนื้อหาและเนื้อร้อง และอารมณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละลักษณะของความเป็นอยู่ของผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ เชื่อว่าการได้ร้องเพลงอารีรังเป็นการได้ปลดปล่อยจากแรงกดดันในการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่มีวิถีความอนุรักษ์นิยม⁵ เพลงอารีรังที่ได้รับความนิยมที่สุด 4 ประเภท ซึ่งแบ่งตามชื่อภูมิภาค ได้แก่ โซล คยองกีอารีรัง (Seoul-Gyeonggi Arirang) ของซอนอารีรัง (Jeongseon Arirang) มีรยางอารีรัง (Miryang Arirang) และจินโดอารีรัง (Jindo Arirang) ในบทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา ผู้ประพันธ์เลือกบทเพลงโซล คยองกีอารีรัง ดังปรากฏในตัวอย่างที่ 2 ซึ่งเป็นบทเพลงอารีรังประเภทที่เป็นที่รู้จักทั่วไปและได้รับความนิยมจนได้รับการขนานนามว่าเป็นเพลงชาติเกาหลี (Korean National Anthem)

5. Hyunjin Park, “Korean Arirang: History, Genres, and Adaptations in Edward Niedermanier’s Arirang Variations” (D.M.A. diss., Arizona State University, 2011), 16.

ตัวอย่างที่ 2 เพลงอารีริง

ที่มา : แปลงโน้ตสากลโดยผู้ประพันธ์เพลง

เพลงอารีริงที่นำมาเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์เพลง อยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิคประเภทที่ไม่มีครึ่งเสียง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากบันไดเสียงคองซังกโชอูดังกล่าวข้างต้น และมีการใช้รูปแบบจังหวะประเภทเซมาชิ (Semachi Changdan) ในอัตราจังหวะ 9/8 หรือ 3/4⁶ มีผลงานบทประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยมากมายที่ใช้เพลงอารีริงเป็นวัตถุดิบในการประพันธ์โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของเสียงและรูปแบบจังหวะของเพลงอารีริงไว้

บทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา เป็นบทประพันธ์ที่ปรากฏการใช้บันไดเสียงอูคองซังกชีร่วมกับบันไดเสียงจีเพนทาโทนิค (G Major Pentatonic Scale) ประกอบด้วยโน้ตตัว G, A, B, D, E, ซึ่งปรากฏในบทเพลงโซล คยองกืออารีริง เป็นโมทีฟหลักในการพัฒนาบทประพันธ์ ซึ่งทั้งสองบันไดเสียงนั้นมีโน้ตที่มีใกล้เคียงกัน ทั้งยังสามารถวิเคราะห์ได้ถึงระบบเสียงของวัฒนธรรมดนตรีเกาหลีที่มีความคล้ายคลึงกับระบบเสียงของดนตรีไทย ซึ่งอยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิคเช่นกัน ผู้ประพันธ์ใช้กลุ่มโน้ตดังกล่าวเป็นกลุ่มโน้ตพื้นฐานในการพัฒนาบทประพันธ์เพื่อสะท้อนความเป็นดนตรีเอเชียที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทยและเกาหลีได้อย่างลงตัวและกลมกลืน

3) รูปแบบจังหวะในดนตรีเกาหลี

ดนตรีเกาหลีมีการใช้จังหวะที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากดนตรีตะวันตกหรือดนตรีของชาติอื่น ๆ ในเอเชีย เช่น ลักษณะการเน้นจังหวะที่มีการเน้นในจังหวะตก ซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรมภาษาเกาหลีที่ไม่ปรากฏคำนาหน้านามและคำบุพบท ทั้งยังมีการเน้นเสียงในพยางค์แรกของประโยค ซึ่งสามารถเทียบได้กับการเน้นจังหวะในดนตรีเกาหลี⁷

บทประพันธ์เพลง “อุ” (우) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา สอดแทรกการใช้รูปแบบจังหวะที่นิยมใช้ในดนตรีประจำชาติเกาหลี ที่เรียกว่า ชังดัน (Changdan) มาจากการผสมของคำสองคำ คือ ชัง (Chang) หมายถึงยาว และดัน (Dan) หมายถึงสั้น ความหมายโดยรวมจึงหมายถึงการผสมผสานเสียงสั้นยาวที่มีความสอดคล้องและยืดหยุ่น⁸ ชังดันมีรูปแบบของจังหวะที่แตกต่างกันจำนวน 11 รูปแบบ ซึ่งการใช้จังหวะแต่ละรูปแบบนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของบทเพลง รูปแบบจังหวะหรือชังดันจะเป็นตัวกำหนดอัตราจังหวะ (Meter) การเน้น (Accent) ความเร็วจังหวะ (Tempo) ประโยคเพลง (Phrase) โดยทั่วไปแล้วจังหวะในดนตรีเกาหลีอยู่ในอัตราจังหวะสาม (Triple Meter) ซึ่งมีความโดดเด่นแตกต่างจากวัฒนธรรมดนตรีของประเทศใกล้เคียงอย่างจีนและญี่ปุ่น⁹

ในบทประพันธ์บทนี้นำเอารูปแบบจังหวะประเภทจุงโมรี (Joongmori) ซึ่งมีอัตราความเร็ว (Tempo) จังหวะปานกลาง นิยมใช้รูปแบบจังหวะประเภทนี้ในเพลงร้องเกาหลีที่เรียกว่า พันโซรี (Pansori) เพื่อบรรยายถึงฉาก

6. Gerdès Fleurant, *Dancing Spirits: Rhythms and Rituals of Haitian Vodun, the Rada Rite* (Westport, Conn.: Greenwood Press, 1996), 19.

7. Soo-yon Choi, “Expression of Korean Identity Through Music for Western Instruments” (D.M.A. diss., Florida University, 2006), 30.

8. Soo-yon Choi, “Expression of Korean Identity Through Music for Western Instruments” (D.M.A. diss., Florida University, 2006), 30.

9. Joo Won Kim, “The Development of Contemporary Korean Music with Emphasis on Work of Isang Yun” (D.M.A. diss.,

The Ohio State University, 2011), 14.

ที่แสดงถึงความเยือกเย็น สงบเงียบ โดยใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 3/4 ดังตัวอย่างที่ 3 นอกจากนี้ยังนิยมการเน้นเสียงจังหวะที่ 9 (ในกรอบสี่เหลี่ยม) เพื่อให้เกิดการเน้นเสียงอย่างเด่นชัด ความรู้สึกของจังหวะสามนี้เป็นการแสดงออก

ตัวอย่างที่ 3 รูปแบบจังหวะซุงโมรี

ที่มา : Jin Kim, “Exploring Aspects of Korean Traditional Music
in Young Jo Lee’s Piano Honza Nori”

(D.M.A. diss., University of North Texas Cincinnati, 2013), 12.

ผู้ประพันธ์นำรูปแบบจังหวะซุงโมรีมาพัฒนาในบทประพันธ์ โดยการใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะในลักษณะที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ดังในตัวอย่างที่ 4 (ห้องที่ 34-37) ผู้ประพันธ์ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4 ร่วมกับเครื่องหมายเน้นเสียง (Accent) ในแนวเครื่องดนตรีต่าง ๆ เพื่อสร้างมิติทางดนตรีที่เกิดจังหวะหนัก เบาในตำแหน่งที่ต่างกััน

ตัวอย่างที่ 4 การพัฒนารูปแบบจังหวะซุงโมรีในบทประพันธ์

ที่มา : ผู้ประพันธ์เพลง

ในห้องที่ 104 ดังตัวอย่างที่ 5 ผู้ประพันธ์เปลี่ยนเครื่องหมายกำหนดจังหวะเป็น 4/4 มีการใช้เครื่องหมายเน้นร่วมกับเทคนิคการบรรเลงแบบตีสายแทนการสี เพื่อสร้างเสียงที่มีลักษณะแบบเครื่องกระทบ (Percussive sound) ทำให้ได้ยินความสั้น ยาว หนัก เบาของเสียง ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์บทประพันธ์โดยการต่อยอดมาจากรูปแบบจังหวะซุงโมรี

ตัวอย่างที่ 5 การพัฒนารูปแบบจังหวะซุงโมรีในบทประพันธ์
ที่มา : ผู้ประพันธ์เพลง

3. เทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรี

บทประพันธ์เพลง “อุ” (อุ) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา มีการสร้างเสียงที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อเลียนเสียงของดนตรีพื้นบ้าน โดยผู้ประพันธ์เทียบเคียงกับเทคนิคการบรรเลงของดนตรีตะวันตก และเลือกใช้เทคนิคการบรรเลงแบบดั้งเดิม (Traditional Techniques) ผสมผสานกับเทคนิคการบรรเลงพิเศษ (Extended Techniques) ที่นิยมใช้ในดนตรีสมัยใหม่ (Modern (Classical Music) ช่วงคริสต์ศักราช 1900 ที่นักประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยคิดค้นวิธีการบรรเลงที่ขยายความสามารถของเครื่องดนตรีในการสร้างสีสันเสียง (Timbre) ที่สนองความต้องการของแนวคิดในการประพันธ์และการตีความดนตรีสมัยใหม่ได้¹⁰ ผู้ประพันธ์นำเสนอความโดดเด่นของสีสันเสียงทั้งในดนตรีเกาหลีและดนตรีไทยด้วยเทคนิคการบรรเลง ดังนี้

1) การวิบราโต (Vibrato) เป็นเทคนิคการเล่นโน้ตให้เกิดเสียงสั่นด้วยความเร็วที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถเทียบเคียงกับเทคนิคนงฮยอน (Nonghyun) ในวัฒนธรรมดนตรีเกาหลี เทคนิคนงฮยอนเป็นการเปลี่ยนสีเสียงและคุณภาพเสียงของแนวทำนองเพื่อเน้นโน้ตสำคัญเพื่อการตีความอารมณ์ของดนตรีอย่างหลากหลาย¹¹ การวิบราโตสามารถเทียบเคียงกับเทคนิคการครั้น ที่เป็นการสั่นเสียงยาวด้วยความเร็วที่ต่างกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในดนตรีไทยได้ เทคนิควิบราโตในแต่ละยุคดนตรีหรือวัฒนธรรมดนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างกัน วิบราโตจึงนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของดนตรีของแต่ละวัฒนธรรม

2) การประดับโน้ต (Ornamentation) ซึ่งในวัฒนธรรมดนตรีเกาหลีนั้นมีรูปแบบของการใช้โน้ตประดับ 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการตกแต่งโน้ตสำคัญด้วยโน้ตประดับ (Grace note) ซึ่งพบได้ในดนตรีตะวันตกเป็นโน้ตตัวเล็กที่ทำหน้าที่ประดับประดาโน้ตหลักหรือแนวทำนองให้มีความวิจิตรประเภทที่สองเป็นการประดับโน้ตที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับโน้ตหลัก ยากที่จะแยกออกจากโน้ตหลัก มักพบในเพลงที่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะในวัฒนธรรมดนตรีเกาหลี¹² เรียกว่า ซิกิมเซ (Sigimsae) ที่เป็นการบรรเลงโน้ตประดับไว้หน้าหรือหลังโน้ตหลัก ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับเทคนิคโน้ตสะบัดในดนตรีไทย การใช้เทคนิคซิกิมเซมีความยืดหยุ่น ไม่มีการระบุความสั้นยาวหรือจังหวะของโน้ตประดับเหล่านั้นไว้ตายตัว คำนึงถึงความต่อเนื่องอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้การบรรเลงเทคนิคซิกิมเซของนักดนตรีแต่ละคนแตกต่างกัน อันเกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางดนตรีที่สั่งสม

3) ไน้ตรูด (Portamento) เป็นการเอื้อนเสียงด้วยการบรรเลงเสียงของโน้ตหนึ่งไปยังอีกโน้ตหนึ่งอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นทั้งในทิศทางขึ้นและลง ในขั้นคู่เสียงใด ๆ ทำให้ระดับเสียงค่อย ๆ เปลี่ยนไปอย่างต่อเนื่องเสียงที่เกิดจากเทคนิคไน้ตรูดของเครื่องสายนั้นสร้างสีสันเสียงที่แปลกใหม่คล้ายกับเสียงร้องของมนุษย์

10. Sarah Wei-Yan Kwok, “Breaking the Sound Barriers: Extended Techniques and New Timbre for the Developing Violinist” (D.M.A. diss., University of British Columbia (Vancouver), 2018), 40.

11. Soo-yon Choi, “Expression of Korean Identity Through Music for Western Instruments” (D.M.A. diss., Florida University, 2006), 33.

12. Soo-yon Choi, “Expression of Korean Identity Through Music for Western Instruments” (D.M.A. diss., Florida University, 2006), 32.

4) การดีดสาย (Pizzicato) เทคนิคที่ใช้กับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ดนตรีด้วยการใช้เทคนิคการดีดสายเพื่อเลียนเสียงเครื่องดนตรีค้ายากิม (Kayageum) เครื่องดนตรีประจำชาติเกาหลี

แนวคิดบนหลักปรัชญาตะวันออกมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมดนตรีทั้งไทยและเกาหลี ผู้ประพันธ์คัดเลือกเอาเทคนิคที่มีความคล้ายคลึงกันนั้นเทียบเคียงกับเทคนิคการบรรเลงแบบตะวันตก เพื่อนำเสนอเสียงและบรรยากาศที่ใกล้เคียงกับดนตรีดั้งเดิม โดยยังคงรักษาลักษณะพิเศษของดนตรีประจำชาติที่มีลักษณะการบรรเลงที่ยืดหยุ่นเป็นธรรมชาติ

โครงสร้างบทประพันธ์เพลง

ตารางที่ 1 โครงสร้างบทประพันธ์เพลง

ที่มา : ผู้ประพันธ์เพลง

ตอน (Section)	ห้องที่ (Measure)	จุดซ้อม (Rehearsal mark)	อัตราความเร็ว (Tempo)	อัตราจังหวะ (Meter)
ช่วงนำ (Introduction)	1-25	-	ตัวดำ = 60	4/4
A	26-47	A	ตัวดำ = 72	2/4
ช่วงเชื่อม (Transition)	48-60	B	ตัวดำ = 72	4/4
B	61-75	c		
B'	76-94	D	ตัวดำ = 72 และตัวดำ = 68	
A'	95-111	E		
ช่วงจบ (Coda)	112-125	F		

โครงสร้างภาพรวมบทประพันธ์เพลง “อุ” (อุ) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา มีความยาวเพลงประมาณ 7 นาที ประกอบด้วย 2 แนวคิดสำคัญ (Idea) ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการพัฒนาบทประพันธ์คือ แนวคิด A และ B ซึ่งแต่ละแนวคิดมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างอย่างชัดเจน บทประพันธ์แบ่งออกเป็นตอน 2 ตอน การพัฒนาโมติฟในมิติของโครงสร้างโดยรวมของบทประพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบย้อนกลับ แบ่งได้เป็นช่วงนำ A ช่วงเชื่อม B A' B' และช่วงจบ ตามลำดับ ตอน A มีลักษณะของความเป็นดนตรีร่วมสมัย ที่ให้ความสำคัญกับสีสันเสียงที่สร้างสรรค์ให้เกิดความแปลกใหม่ ส่วนตอน B เป็นการพัฒนาแนวทำนองด้วยเทคนิคการคัดทำนองจากดนตรีเกาหลี นำเสนอให้เห็นบรรยากาศของดนตรีที่แตกต่างระหว่างความเป็นดนตรีร่วมสมัยกับบรรยากาศของดนตรีดั้งเดิม

ดนตรีในแต่ละช่วงมีการเปลี่ยนแปลงอัตราความเร็วจากตัวดำเท่ากับ 60 เป็นตัวดำเท่ากับ 72 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความเร็วเพียงเล็กน้อย เพื่อให้จังหวะของดนตรีกระชับขึ้นโดยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจังหวะอย่างต่อเนื่องเป็นธรรมชาติ ด้านอัตราจังหวะนั้นใช้อัตราจังหวะธรรมดา (Simple time) เช่น 2/4 และ 4/4 เพื่อสื่อถึงความเรียบง่ายซึ่งเป็นพื้นฐานของดนตรีดั้งเดิม ทั้งนี้มีการการใช้เทคนิคการเน้นโน้ตในจังหวะที่ไม่สม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาบทประพันธ์ให้มีความน่าสนใจและสะท้อนรูปแบบจังหวะในวัฒนธรรมดนตรีเกาหลีนอกจากนั้นแล้วบทประพันธ์ยังสอดแทรกแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบริบทแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เนื้อดนตรี ลักษณะของเสียง เทคนิคการบรรเลง ฯลฯ เพื่อสร้างบรรยากาศและกลิ่นอายของวัฒนธรรมดนตรีตะวันออก ที่แสดงออกผ่านระบบเสียงประสานที่ผสมผสานระหว่างดนตรีไทยและดนตรีเกาหลี

สรุปและอภิปรายบทประพันธ์เพลง

บทประพันธ์เพลง “อุ” (อุ) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา ประพันธ์ขึ้นสำหรับวงดุริยางค์เครื่องสายขนาดกลาง เป็นนวัตกรรมทางดนตรีในรูปแบบประพันธ์ดนตรีร่วมสมัย ทั้งยังเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศเกาหลีใต้ อันเกิดจากการตกผลึกความรู้ความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม ปรากฏแนวคิดของปรัชญาดนตรีเกาหลีในมุมมองของนักประพันธ์คนไทยสะท้อนเสนอทั้งบรรยากาศและกลิ่นอายของวัฒนธรรมดนตรีตะวันออกที่ประยุกต์ผสมผสานแนวคิดและภาษาดนตรีตะวันออก ถ่ายทอดผ่านเครื่องดนตรีและเทคนิควิธีแบบตะวันตกออกมาให้เห็นแบบรูปธรรมด้วยวัตถุดิบที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมดนตรีและองค์ประกอบของดนตรีของทั้งสองชาติ เช่น บันไดเสียง รูปแบบจังหวะ เสียง สำเนียง ลีลา และเทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรี ปรัชญาความเชื่อ ฯลฯ ที่แสดงให้เห็นจุดร่วมทางวัฒนธรรมโดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของทั้งสองวัฒนธรรมดนตรี

การเผยแพร่

บทประพันธ์เพลง “อุ” (อุ) สำหรับวงสตริงออร์เคสตรา ได้นำออกแสดงในงาน “The 60th Anniversary Concert in Thai Cultural Diplomacy in Korea” ในวันศุกร์ที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2561 เวลา 19.00 น. ณ หอแสดงดนตรี อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยความร่วมมือในการจัดการแสดง ดังรายนามต่อไปนี้

ผู้ประพันธ์	อรอุษา หนองตรุด
ผู้อำนวยเพลง	พลเรือตรี ณรงค์ แสงบุญ
นักดนตรี	- วงคาริสสตริงออร์เคสตรา (Karis String Orchestra)
ประเทศเกาหลีใต้
- วงดุริยางค์ราชนาวี (Royal Thai Navy Orchestra)
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กานต์ สุริยาศศิน และณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. “บทประพันธ์เพลงดุซงึนนิพนธ์ : ประสานดุริยางค์สำเนียงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม.” *วารสารดนตรีรังสิต* ปีที่ 14, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562): 16-29.
- วิบูลย์ ตระกูลฮั่น. “สตริงออเคสตราและฟลูต : ความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 60 ปี ระหว่างประเทศไทยและเกาหลีใต้.” *วารสารดนตรีรังสิต* ปีที่ 15, ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563): 87-101.
- ปิติ ศรีแสงนาม. “บทเรียนจากความสำเร็จของกระแสนิยมวัฒนธรรมเกาหลี.” รู้ลึกกับจุฬา.
<https://www.chula.ac.th/cuinside/6930/>.
- Choi, Soo-yon. “*Expression of Korean Identity Through Music for Western Instruments.*” D.M.A. diss., Florida University, 2006.
- Fleurant, Gerdès. *Dancing Spirits: Rhythms and Rituals of Haitian Vodun, the Rada Rite.* Westport, Conn.: Greenwood Press, 1996.
- Kim, Jin. “*Exploring Aspects of Korean Traditional Music in Young Jo Lee’s Piano Honza Nori.*” D.M.A. diss., University of North Texas, 2013.
- Kim, Joo Won. “*The Development of Contemporary Korean Music with Emphasis on Work of Isang Yun.*” D.M.A. diss., The Ohio State University, 2011.
- Kyobo Bookstore. “*Chinese culture and Chinese characters.*” <https://terms.naver.com/list.nhn?cid=51213&categoryId=51213/>.
- Lee, Mirim. “*Philosophical Approaches to Compositional Technique in Isang Yun’s Works for Solo Flute.*” D.M.A. diss., West Virginia University, 2017.
- Park, Hyunjin. “*Korean Arirang: History, Genres, and Adaptations in Edward Niedermanier’s Arirang Variations.*” D.M.A. diss., Arizona State University, 2011.
- Kwok, Sarah Wei-Yan. “*Breaking the Sound Barriers: Extended Techniques and New Timbre for the Developing Violinist.*” D.M.A. diss., University of British Columbia (Vancouver), 2018.